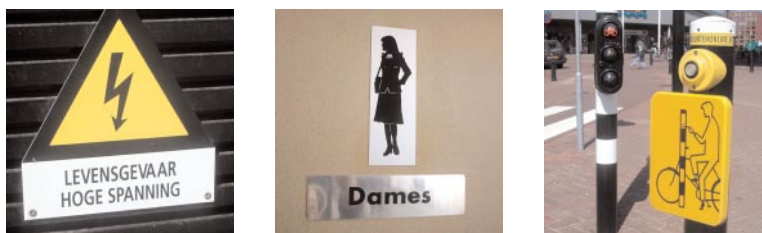
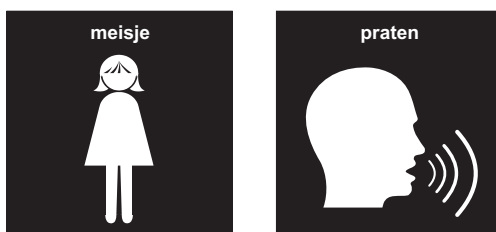

Wat zijn pictogrammen?

Een pictogram is een schematische afbeelding. Pictogrammen worden meestal gebruikt om snel en onafhankelijk van een bepaalde taal een boodschap over te brengen. Bijvoorbeeld een mensfiguur met een rokje om het damestoilet aan te duiden, of een bliksemschicht die waarschuwt voor elektriciteit.

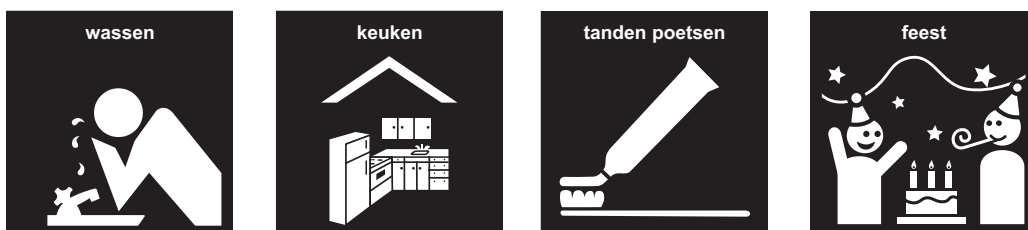
Visitaal-pictogrammen

Visitaal-pictogrammen zijn vierkante afbeeldingen van een witte figuur tegen een zwarte achtergrond. Boven de afbeelding staat in witte letters een woord.

De Visitaal-pictogrammen zijn speciaal ontwikkeld voor de communicatie met en tussen mensen met een verstandelijke of auditieve beperking. De verzameling pictogrammen wordt doorlopend uitgebreid en verbeterd. De wensen en aanbevelingen van mensen uit de praktijk vormen hierbij de leidraad.

Inmiddels zijn er pictogrammen voor meer dan 1.100 begrippen. De pictogrammen zijn ingedeeld in categorieën, zoals personen, activiteiten, keuken, badkamer en feesten. Op basis van deze pictogrammen ontwikkelt Visitaal producten zoals de populaire Pictokaartjes, het computerprogramma PictoWorks en de Pictoverhalen.

Visitaal Pictogrammen

Postbus 184
1000 AD Amsterdam
Tel/fax 020-6678618

contact@visitaal.nl
www.visitaal.nl

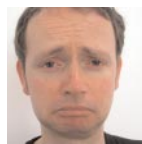
Visitaal is veruit het meest gebruikte pictogrammensysteem binnen instellingen voor verstandelijk en auditief gehandicapten en bij logopedisten. Maar ook in de thuissituatie zijn de Visitaal-pictogrammen een populair hulpmiddel.

Totale communicatie

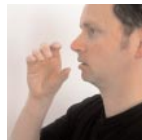
Wij zijn gewend te communiceren in gesproken en geschreven taal. Maar niet iedereen kan die taal zomaar begrijpen of zelf gebruiken. In die gevallen kunnen andere communicatiemiddelen de gesproken of geschreven taal ondersteunen of vervangen.

Voorbeelden van ondersteunende communicatiemiddelen

Lichaamstaal

een verdrietig gezicht, de handen in de zij of een versnelde ademhaling.

Gebaren

aangeleerde bewegingen die een begrip weergeven zoals het gebaar van drinken.

Gebruiksvoorwerpen

voorwerpen die horen bij een bepaalde situatie of activiteit, zoals een zwemtas, een puzzelstukje of een tandenborstel

Geuren

Bijvoorbeeld de geur van koffie, of van chloor wanneer het over zwemmen gaat.

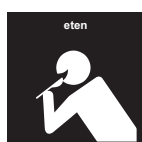
Foto's

Foto's van bekende plaatsen of mensen, of een foto die een bepaalde gebeurtenis in herinnering roept.

Tekeningen

Een zelfgemaakte tekening die verwijst naar een bepaalde situatie, of een serie tekeningen van bedjes die staan voor evenzoveel nachtjes slapen.

Pictogrammen

Schematische afbeeldingen die verwijzen naar een bepaald begrip, bijvoorbeeld een ding of activiteit.

Visitaal Pictogrammen

Postbus 184
1000 AD Amsterdam
Tel/fax 020-6678618

contact@visitaal.nl
www.visitaal.nl

Al deze communicatiemiddelen kunnen naast en door elkaar gebruikt worden. We noemen dit Totale Communicatie. Het doel van Totale Communicatie is dat men elkaar zo goed mogelijk begrijpt. Daarvoor moet goed gekeken worden welk communicatiemiddel het best bij een persoon aansluit. Het is dan ook belangrijk bekend te zijn met de mogelijkheden van de verschillende communicatiemiddelen en communicatiematerialen.

Experimenteren en observeren

Bij dit kennismakingspakket hoort een set Visitaal-pictogrammen waarmee u kunt uitproberen of Visitaal-pictogrammen een geschikt communicatiemiddel zijn voor uw gezinslid of cliënt. Op de Visitaal-website kunt u deze pictogrammen kosteloos downloaden als PDF-document en uitprinten op stickervellen. De pictogrammen kunt u losmaken en plakken op bijvoorbeeld A4-vellen of correspondentiekaarten.

Net als bij het leren van een taal zal het communiceren met pictogrammen niet meteen vlekkeloos verlopen. Neem de tijd om te experimenteren, observeer wat er gebeurt en wees creatief.

Visitaal Pictogrammen

Postbus 184
1000 AD Amsterdam
Tel/fax 020-6678618

contact@visitaal.nl
www.visitaal.nl

Is het pictogram van drinken te abstract, dan werkt dat van beker mogelijk beter. Of hebben de pictogrammen ter ondersteuning van een gesprek niet veel effect, dan zijn ze wellicht wel heel geschikt voor communicatie via het prikbord aan de muur. Zo kunt u na een tijdje de bruikbaarheid van de Visitaal-pictogrammen in uw situatie beoordelen.

Oneindig veel mogelijkheden

In de loop der jaren zijn zowel door ouders als binnen instellingen al heel wat toepassingen van de Visitaal-pictogrammen ontwikkeld. Ook voor het aanleren van de pictogrammen zijn verschillende methoden bedacht.

Spelenderwijs aanleren

- Picto-Memory

Druk de pictogrammen twee keer af of kopieer ze op stickervellen. Maak de pictogrammen los en plak ze op correspondentiekaarten of stevig papier.

Begin met drie heel verschillende begrippen, bijvoorbeeld blij, school en douche. Steeds als een kaartje wordt omgedraaid, zegt u beide het juiste woord.

De moeilijkheidsgraad kan worden aangepast door het aantal begrippen uit te breiden of door te spelen met begrippen uit dezelfde categorie.

- Picto-Praat

Leg twee pictogrammen naast elkaar. Noem het woord op één van de pictogrammen. Laat het juiste pictogram kiezen. De moeilijkheidsgraad is te verhogen door het aantal pictogrammen uit te breiden.

- Knutselen met pictogrammen

Maak een aantal knipvellen (vellen met pictogrammen die losgeknipt kunnen worden) met een selectie van de pictogrammen. Vertel een verhaal waarbij steeds een woord van een pictogram op het knipvel gebruikt wordt. Zoek samen het juiste pictogram, knip het uit en plak het op een vel papier.

Naarmate het verhaal vordert, wordt af en toe van voor af aan verteld hoe het ook al weer ging. Bijvoorbeeld: De **jongen** staat op. Hij **denkt** goed na: is het nog **vakantie** of ga ik vandaag naar **school**? Ja, hij gaat vandaag weer naar **school**. Hij is **blij**. Hij gaat zich **wassen** en **eten** enzovoort...

- Picto's in het gebruik

Plak of leg pictogrammen die betrekking hebben op een situatie of activiteit op de bijbehorende plaats in huis. Bijvoorbeeld televisie op de televisie en verzorging in de badkamer. Gebruik de pictogrammen bij de communicatie daar en laat pictogrammen zo langzaam deel worden van het dagelijkse leven.

Visitaal Pictogrammen

Postbus 184
1000 AD Amsterdam
Tel/fax 020-6678618

contact@visitaal.nl
www.visitaal.nl

Toepassingen

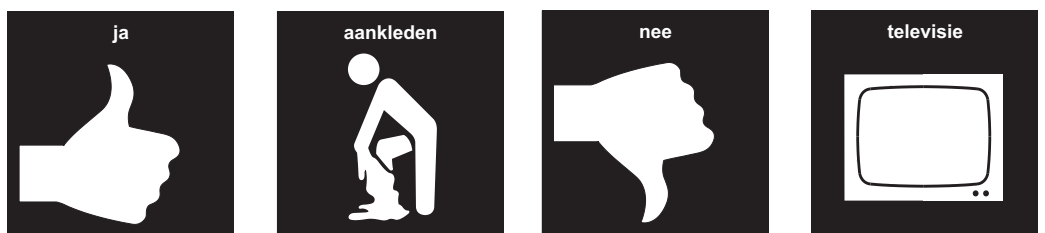
- Gesprek

Zoek enkele pictogrammen die aansluiten bij het gespreksonderwerp en gebruik de losse pictogrammenkaartjes als hulpmiddel om de aandacht bij het onderwerp te houden. Wijs elke keer wanneer het begrip van een pictogram in woorden wordt gebruikt op het pictogram. De gesprekspartner kan uit verschillende pictogrammen kiezen of pictogrammen in volgorde of groepjes leggen.

Voorbeelden:

Wat doen we wel en wat doen we niet

Pictogram 'ja' of pictogram 'nee' met daarnaast het pictogram van de activiteit.

Iemand vindt het moeilijk op school

Door de pictogrammen moeilijk en school op tafel te leggen en er eventueel een tekening omheen te maken wordt het gesprek gevisualiseerd. Zo kan na afdwalen makkelijker teruggekomen worden op het onderwerp.

Dag- of weekprogramma

Bevestig een prikbord of een vel papier op een centrale plaats aan de muur. Hang samen de pictogrammen op die de activiteiten van die dag of week aangeven. (De volgorde is meestal van boven naar beneden.)

Bijvoorbeeld:

Dag: aankleden, eten, busje, school, busje, thuis, computer, slapen.

Week: school, school, school-knutselen, school, school, thuis, uitstapje.

Wanneer een activiteit is afgerond, wordt het pictogram omgedraaid of verborgen.

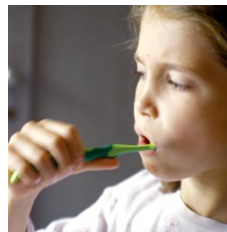

Dagactiviteiten op de klok

Teken op een magneetbord een klok, maak een wijzer van rood karton en zet die in het midden vast. Plaats nu de pictogrammen die de activiteiten van die dag verbeelden er met magneetjes omheen. Naarmate de dag vordert verschuift u de wijzer naar de volgende activiteit.

Pictogrammen in een agenda

Druk de pictogrammen af op stickervellen. Gebruik de stickers om in de agenda de geplande activiteiten te noteren. Deze agenda kan ook gebruikt worden als communicatiemiddel tussen werk of school en thuis.

Aangeven volgende activiteit

Wanneer er een volgende activiteit gaat komen, geef dan ter voorbereiding het pictogram dat deze activiteit verbeeldt.

Bijvoorbeeld: u geeft het pictogram tandenpoetsen en uw kind loopt naar de wastafel. Naast de wastafel hangt ook het pictogram van tandenpoetsen. Met klittenband kan het ene pictogram op het andere geplakt worden, waarna de activiteit kan beginnen.

Wanneer de volgende activiteit televisiekijken is, wordt na het tandenpoetsen op dezelfde manier het pictogram van televisie overhandigd.

Visitaal Pictogrammen

Postbus 184
1000 AD Amsterdam
Tel/fax 020-6678618

contact@visitaal.nl
www.visitaal.nl

Takenbord

Moeten er taken verdeeld worden dan is dit te visualiseren door een takenbord. Het bord kan daarna ook gebruikt worden als geheugensteuntje voor de uit te voeren klusjes.

Door op het takenbord zowel foto's als pictogrammen van de taken te plaatsen kan het bord tevens dienen als hulpmiddel om de betekenis van de pictogrammen te leren.

Meer pictogrammen, meer mogelijkheden

Hoe meer pictogrammen, hoe meer gebruiksmogelijkheden. Met de complete set van meer dan 1.100 Visitaal-pictogrammen zijn uiteraard nog veel meer toepassingen mogelijk. Denk aan de bewegwijzering in een gebouw of het gebruik van pictogrammen op de planken van een kast. Ook voor het verduidelijken van de stappen tijdens een werk- of leeropdracht zijn de pictogrammen heel geschikt

In combinatie met geschreven informatie bieden de pictogrammen eveneens vele mogelijkheden. Pictogrammen naast een (eenvoudige) tekst maken dat er ook voor mensen die niet kunnen lezen iets te beleven is.

Nee zeggen

1. Luister goed, naar wat de ander vraagt.
2. Vraag het als je iets nog niet goed begrijpt.
3. Denk na of je het wilt.

Als je het niet wilt ...

4. Zeg dan rustig en duidelijk nee.
5. Vertel waarom je nee zegt.
6. Vraagt de ander het nog eens, zeg dan nog eens nee.

Rugzak-tocht
Deze tocht kun je ook met een rolstoel doen.
Je ruikt de geur van bomen en luistert naar de geluiden in de natuur.
En nog veel meer.

Doe-het-natuurlijk-zelf-tas
Je krijgt een tas met natuur-spullen mee. Daar kun je zelf mee op onderzoek gaan in de natuur.

Na de wandeling kun je uitrusten in de tuin.

Wil jij ook op pad in de natuur?
Kom dan eens langs bij Bezoekers centrum Slabroek.
Het centrum staat vlakbij het bos.
Het adres is Erenakkerstraat 5 in Nistelrode.

Zelf wandelen of fietsen in de natuur kost niets.
Ook het centrum kun je gratis bezoeken.
Je kunt een tas huren vanaf 3 euro.

Colofon

Tekst en samenstelling:
Anneke Scholte
Advies en begeleiding
Tilburg

Eindredactie en ontwerp:
Nico den Dulk
www.nicodendulk.nl

© Visitaal Pictogrammen,
april 2005

Visitaal Pictogrammen

Postbus 184
1000 AD Amsterdam
Tel/fax 020-6678618

contact@visitaal.nl
www.visitaal.nl

Oefening uit een cursus Sociale Vaardigheden en een bladzijde uit de folder van Bezoekerscentrum Slabroek en Natuurmuseum Brabant

Als de kennismaking met Visitaal-pictogrammen u goed is bevallen kunt u via onze website één of meerdere Visitaal-producten bestellen:

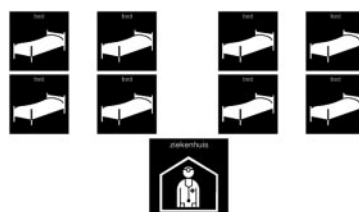
PictoWorks 1.0

Met het computerprogramma **PictoWorks 1.0** kunt u zelf gemakkelijk de Visitaal-pictogrammen gebruiken voor het maken en afdrucken van bijvoorbeeld uitnodigingen, dagprogramma's en beeldverhalen. Met de netwerkversie van **PictoWorks 1.0** hebt u de mogelijkheid om in één keer 50, 100 of 200 licenties aan te schaffen.

Pictoverhalen

Pictoverhalen zijn boekjes met daarin Visitaal-pictogrammen die samen een verhaal vertellen, bijvoorbeeld over een bezoek aan de dokter of over de zomer.

Ook te koop in de boekhandel en bij Van Tricht Uitgeverij

Nog zoveel nachtijs slapen, dan moet ik naar het ziekenhuis.